

TOESPRAAK
Voorzitter VOMI-NL
GenMaj b.d. Leen Noordzij
Dordrecht, 20 sep 2015

Geacht bestuur en autoriteiten,

gewaardeerde veteranen,

Door een bijzonder initiatief van de Stichting Employability Centrum voor defensiepersoneel en Smart PLUS Resources hebben wij het voorrecht vandaag aanwezig te kunnen zijn bij deze speciale bijeenkomst voor Indië en Nieuw Guinea militairen.

Als voorzitter van VOMI NL dank ik de initiatiefnemers voor het organiseren van deze unieke en eenmalige reünie. Onze dank gaat natuurlijk ook uit naar het Veteranencomité Dordrecht en het Veteranencafé Zwijndrecht die dit prachtige initiatief ondersteunen, onder meer door een foto tentoonstelling.

Dames en heren,

Tussen 15 en 17 augustus 1945 liggen maar twee dagen. Maar dit gezelschap en meer specifiek de Indië veteranen, weten uit ervaring ook dat er een wereld van verschil tussen deze beide data ligt.

Op **15 augustus 1945** capituleerde Japan uiteindelijk nadat voor het keizerrijk de situatie uitzichtloos was geworden. Niet alleen wierp de Verenigde Staten op resp. 6 en 9 augustus een atoombom af op Hiroshima en Nagasaki, maar op 8 augustus had ook Rusland aan Japan de oorlog verklaard.

Daarmee kwam feitelijk een einde aan WO-2 en aan de Japanse overheersing in Zuid-oost Azië, inbegrepen Nederlands Oost Indië.

Hoewel Nederland al op 5 mei was bevrijd van de Duitse overheersing, kwam door de Japanse overgave op 15 augustus ten slotte ook een einde aan WO-2 voor ons Koninkrijk.

Om historisch correct te zijn, het overgave document werd door Japan en de Geallieerden pas op 2 september 1945 getekend op het Amerikaanse slagschip USS Missouri in de Tokyo Bay in Japan. En daarmee kwam ook formeel juridisch een einde aan WO-2.

Al met al een moment waarop destijds de hele wereld, met uitzondering van Japan dan, smachtend uitgekeken had. Een moment dat het waard is om telkens weer herdacht te worden en dat doen wij vandaag dan ook, zij het in deze *setting* onofficieel.

17 augustus 1945 is een heel ander verhaal. Eindigde WO-2 feitelijk op 15 augustus, op 17 augustus riep Soekarno in Batavia, letterlijk met het pistool van Pemuda's op zijn hoofd, de onafhankelijkheid van Indonesië uit. Dat was het begin van een bloedige dekolonisatieoorlog die ruim vier jaar zou duren. Zo ver zijn we tegenwoordig wel dat we het als een oorlog beschouwen en niet meer als politionele acties.

En hier komen de Indië veteranen, de meesten van u dus, in beeld. Na het einde van de Japanse bezetting ontstond een machtsvacuüm in Indië waardoor niet alleen onafhankelijkheidsstrijders maar ook allerlei gespuis, rampokkers, hun kans grepen. Terwijl de Japanners op hun repatriëring wachtten, werden de Britten geacht inlands de orde te bewaren. Daarin slaagden zij niet, met als gevolg een lange, bloedige periode, bekend als de Bersiap, waarin naar schatting 35.000 slachtoffers vielen.

Toen Nederland eind 1945 de eerste troepen naar Indië stuurde om orde en vrede te herstellen, moesten die tijdelijk uitwijken naar Malakka omdat debarkeren in Indië aanvankelijk niet werd toegestaan door het Z-O Azië Commando. Pas in het voorjaar van 1946 kwamen de eerste bataljons oorlogsvrijwilligers aan, later gevolgd door bataljons met dienstplichtigen. Samen met het KNIL werden in de periode 1945 – 1950 ongeveer 200.000 Nederlandse militairen in Indië ingezet. Op het Nationaal Indië Monument in Roermond staan de namen vermeld van 6.280 sobats die op de 7 erevelden op Java achterbleven. Wij herdenken vandaag het einde

van WO-2, maar het is ook een goed moment, zeker in dit gezelschap, om stil te staan bij de omgekomen collega- Indië veteranen en hen zo respect en waardering te betuigen.

Dat hebben zij verdiend, ook al berichten de media op dit moment anders. De Indië veteranen hebben in de afgelopen decennia golven van kritiek in boeken, kranten en op de TV te verwerken gekregen over hun militaire optreden.

Na het streven naar rehabilitatie van dienstweigeraars, Rawah Gedeh en het optreden van Westerling en het Depot, later Korps Speciale Troepen op Celebes, leek het een tijdje rustig te worden. Dat blijkt echter maar schijn.

J.l. dinsdag, 15 september, is historicus Rémy Limpach gepromoveerd aan de universiteit van Bern in Zwitserland op een proefschrift over Nederlands militair geweld in voormalig Nederlands Indië. In zijn proefschrift dat zo'n 800 bladzijden beslaat, hij is dus bepaald niet over één nacht ijs gegaan, onderbouwt hij de stelling dat de Nederlandse krijgsmacht daarbij structureel extreem geweld toepaste. Structureel en niet incidenteel, dat is natuurlijk een harde conclusie. En dat leidt uiteraard tot de nodige mediabelangstelling. Dus u kunt de komende weken krantenberichten en TV- uitzendingen verwachten waarin deze conclusie, gelardeerd met voorbeelden van excessen, nadrukkelijk onder de aandacht zal worden gebracht. Zo weet ik dat er komende week een artikel in dagblad Trouw zal verschijnen.

Of dat nog niet genoeg is, verschijnt er in oktober een lijvig boek van de hand van de heer Oostindie, directeur van het Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde (KITLV) in Leiden. In dit boek komt hij met een groot aantal gewelddincidenten en dat sluit aan bij de conclusies van het zojuist genoemde proefschrift. Nog wat extra zout in de wond, u bent alvast gewaarschuwd.

Natuurlijk is het gemakkelijk om met de blik van nu naar het verleden te kijken en te oordelen en veroordelen, maar je moet die tijd en wat

er is gebeurd beschouwen in de context van die omgeving en van die tijd. En dat doen helaas te weinig critici.

Hoewel het moeilijk is om je tegen al die feiten te verweren, zal VOMI NL waar mogelijk trachten te nuanceren en de context waarin e.e.a. heeft plaats gevonden proberen te schetsen. Zoals op 17 augustus j.l. in een opiniestuk in de NRC is gebeurd. Onze vereniging behartigt de belangen van de leden maar ook die van niet leden, ook in moeilijkere tijden !

Terug naar vandaag. Het motto van deze bijeenkomst is “Memori Senang”, zoete herinneringen !

Laat u daarvan niet afhouden door alle negatieve publiciteit. Daarmee hebben Indië veteranen al 40 jaar te maken en de golf op dit moment zal ook zeker niet de laatste zijn. Dus laat dat maar mijn zorg zijn.

Bij de Indië en Nieuw Guinea veteranen zijn er gelukkig structureel extreem veel meer zoete herinneringen dan bittere. Dat heb ik in de afgelopen tien bestuursjaren bij VOMI NL met genoeg kunnen constateren ! Ik verwacht dan ook niet anders dan dat u een gezellig samenzijn zult hebben en ik wens u toe dat u nog lang gezond mag blijven om al die zoete herinneringen op te halen, ook na deze middag.

Ik dank u voor uw aandacht.